

Prima instanță: Judecătoria Anenii Noi, sediul central (jud. O. Fiodorov)
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud. Gh. Mîra, A. Bostan, G. Dașchevici)

ÎNCHEIERE

19 noiembrie 2023

mun. Chișinău

Curtea Supremă de Justiție

Completul de judecată în componența:

Președinte, judecător

Judecători

Aliona Miron

Mariana Pitic

Diana Stănilă

examinând admisibilitatea recursului depus de Partidul Politic „Șansă”,
în cauza în contencios administrativ la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Șansă” către Consiliul Electoral al Circumscripției Electorale raionale Anenii Noi nr. 4 cu privire la anularea hotărârii nr. 23/1 din 07 noiembrie 2023 a Consiliului electoral al Circumscripției Electorale Anenii Noi nr. 4; obligarea examinării contestației în fond și infirmarea rezultatelor alegerilor generale locale în circumscripția electorală raională Anenii Noi nr. 4; obligarea Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Anenii Noi nr. 4 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală,

împotriva deciziei din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău prin care a fost admis, din alte motive, apelul declarat de către Partidul Politic „Șansă”, casată integral hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoria Anenii Noi, sediul central și emisă o nouă decizie sub formă de încheiere prin care acțiunea a fost declarată inadmisibilă,

c o n s t a t ă :

La 13 noiembrie 2023, Partidul Politic „Șansă” a depus la Judecătoria Anenii Noi sediul Central o contestație împotriva Consiliului Electoral al Circumscripției Electorale raionale Anenii Noi nr. 4, solicitând anularea hotărârii Consiliului electoral al Circumscripției Electorale Anenii Noi nr. 4, nr. 23/1 din 07 noiembrie 2023; obligarea CECE Anenii Noi nr. 4 să examineze contestația în fond și să infirme rezultatele alegerilor generale locale în circumscripția electorală raională Anenii Noi nr. 4; obligarea CECE Anenii Noi nr. 4 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

În motivarea acțiunii reclamantul a invocat că, prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1108 din 4 iulie 2023 a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru data de 05 noiembrie 2023, iar pe data de 09 august 2023 prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale nr. 1165 a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la

ASP care au dreptul să participe în alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023. Partidul politic „Șansă” este inclus în listă la poziția nr. 52.

La 06 octombrie 2023 prin hotărârea CEC nr. 1411 a fost confirmată persoana responsabilă de finanțe (trezorier) din partea partidului politic „Șansă” pentru perioada campaniei electorale a alegerilor locale generale din 5 noiembrie 2023.

Partidul politic „Șansă” în calitate de concurent electoral și-a înregistrat candidați la funcția de primari de localități și candidați la funcția de consilier locali/raionali/municipali practic în toate circumscripțiile electorale.

Astfel, pe toată țara au fost înregistrați 9236 candidați la funcția de consilieri locali/raionali și 659 de candidați la funcția primari, în circumscripția electorală raionale Anenii Noi nr. 4 din partea PP „Șansă” au fost înregistrați 234 candidați la funcția de consilieri și 23 candidați la funcția de primari.

În pofida tuturor provocărilor, atacurilor din partea concurenților electorali și organelor de stat, candidații partidului „Șansă” au demarat o campanie electorală corectă și în conformitate cu prevederile legale, iar acuzațiile aduse partidului din partea unor structuri ale statului niciodată nu au fost confirmate prin probe sau acte juridice definitive.

La fel, a menționat asupra faptului că majoritatea pretinselor încălcări care au fost aduse reprezentanților partidului au fost contestate și nu reprezentau temeuri legale de anulare a înregistrării acestora.

În pofida acestui fapt, prin Dispoziția abuzivă a Comisei pentru Situații Excepțională nr. 92 din 3 noiembrie 2023, cu încălcarea tuturor procedurilor legale și contrar Constituției, Convenției Europene și legislației electorale, cu depășirea gravă a competenței CSE a anulat înregistrarea tuturor candidaților partidului politic „Șansă” din toate circumscripțiile cu obligarea organelor electorale de a aplica în dreptul fiecărui candidat exclus ștampila „Retras”.

A menționat asupra faptului că, Dispoziția abuzivă a CSE care și-a asumat rol de organ electoral a fost contestată în instanța de contencios administrativ iar potrivit art. 101 alin. (5) din Codul electoral, executarea hotărârilor organelor electorale adoptate în condițiile art. 102 alin. (5) se suspendă de drept din momentul contestării legalității hotărârilor respective.

Prin demersul din 4 noiembrie 2023 PP „ȘASNĂ” a atenționat toate consiliile electorale de circumscripție raionale și municipal despre acest fapt și despre inadmisibilitatea punerii în aplicare a deciziei de retragere a candidaților partidului „Șansă”, dat fiind ilegalitatea excluderii din alegeri.

A mai evidențiat asupra faptului că, potrivit ultimelor sondaje de opinie publicate încredere cetățenilor în PP „Șansă” era în creștere constantă și a ajuns la cifra de cca 18% la nivel național.

La 05 noiembrie 2023, s-au desfășurat alegeri locale generale în fiecare circumscripție electorală de nivelul II și I. Cu regret, în pofida prevederilor legale imperative și contestațiilor depuse, autoritățile electorale au executat deciziile abuzive de eliminare din buletinul de vot al tuturor candidaților din partea PP „Șansă” prin aplicarea ștampilei „Retras”.

În pofida acestui fapt, mii de alegători au votat în dreptul candidaților partidului „Șansă”, iar în multe circumscripții în genere se atestă un boicot masiv din partea

alegătorilor care refuză să participe la vot, fapt ce denotă că alegătorii au fost privați de dreptul lor fundamental la alegeri libere și de a vota, iar candidații au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși.

La 05 noiembrie 2023, după închiderea secțiilor de vot contestatarul a înaintat în adresa CECE Anenii Noi nr. 4 o contestație cu privire la infirmarea alegerilor pe circumscripția corespunzătoare.

Astfel, la 08 noiembrie 2023, CECE Anenii Noi nr. 4 a expediat în adresa contestatarului Hotărârea nr. 23/1 din 07 noiembrie 2023, prin care contestația depusă de PP „Șansă” a fost declarată inadmisibilă. Tot aici, menționează că reclamantul nu a fost invitat la examinarea acestei proceduri administrative.

La fel, la 08 noiembrie 2023, hotărârea CECE menționată supra a fost contestată, prin cerere prealabilă la organul electoral ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală, iar prin hotărârea Comisiei Electorale Centrale din 12 noiembrie 2023, cererile prelabile la acest subiect au fost comasate într-o singură procedură și au fost declarate inadmisibile.

Referitor la condiția de respectare a remediului extrajudiciar cu privire la contestarea actului administrativ individual defavorabil, reclamantul reține că procedura prealabilă prevăzută de prevederile codului administrativ dar și reglementările specifice de la art. 91 Cod electoral au fost respectate. Cererea prealabilă a împotriva actului contestat a fost depusă la organul electoral ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală.

Cu privire la respectarea termenului de contestare a actului administrativ individual, reținea reclamantul că acest termen a fost respectat conform prevederilor speciale de la art. 95 din Codul electoral.

Prin hotărârea CECE contestată a fost refuzată examinarea cererii anume a concurentului electoral PP „Șansă”, cu referire la o problemă care vizează anume PP „Șansă”, care, fiind eliminat abuziv din alegeri i s-au încălcat toate drepturile fundamentale, în special la alegeri libere și dreptul de a fi ales. Confirmarea rezultatelor alegerilor țară participarea unui concurent electoral eliminat abuziv și ilegal din alegeri afectează direct anume PP „Șansă” care este îndreptățit să ceară repararea dreptului vătămat în instanța de contencios administrativ.

Reclamantul a susținut că nu a fost invitat la examinarea procedurii administrative, să fie audiat efectiv. Consideră că acest fapt reprezintă o gravă încălcare a procedurii și eludarea normelor imperative ale codului administrativ cu privire la efectuarea unei proceduri administrative.

La fel, toate aceste drepturi garantate ale participantului la procedura administrativă au fost grav încălcate de către autoritatea pârâtă.

Remarca faptul că organul electoral nu a examinat fondul contestației, circumstanțele de fapt și nu a verificat temeinicia argumentelor expuse.

Considera că actul administrativ contestat, contrar prevederilor art. 118 Cod administrativ, nu este motivat. Or, motivarea trebuie să justifice prin forța logicii, raționamentelor, probelor și normelor de drept, toate elementele care compun legalitatea actului administrativ, însă, la caz această exigență lipsește.

Totodată, a menționat că încălcările descrise, incertitudinea și netransparența actului administrativ fac dovada caracterului incert al acestuia. Potrivit art. 119 alin.

(1) din Codul administrativ, conținutul unui act administrativ individual trebuie să fie suficient de cert. Caracterul cert, trebuie să denote raționamentul actului administrativ individual emis, astfel, încât dispozitivul să fie rezultatul unei raționament juridic constant, proporțional și previzibil. Astfel, hotărârea CECE nu este motivată și nu este suficient de certă.

Măsura oficială întreprinsă de consiliul electoral demonstrează exercitarea dreptului discreționar cu încălcarea prevederilor art. 137 Cod administrativ. Din acest punct de vedere constatarea formală a inadmisibilității, fără nicio examinare efectivă, cu privire la verificarea temeiurilor de fapt și de drept, contravine art. 21 alin. (3) și 29 din Codul administrativ. Scopul legitim urmărit de către autoritatea pârâtă prin emiterea/întocmirea actului administrativ, nu doar că nu este motivat, dar nici rezonabil.

A relatat că actul administrativ contestat nu este motivat referitor la temeiurile de fapt privind anularea înregistrării, ce constituie un act administrativ individual ilegal.

Deși actul administrativ unde se manifestă puterea discreționară, se referă la aspectele care, într-un cadru legal, conferă autorității publice (consiliului electoral) o anumită libertate de decizie, acest lucru nu presupune în nici un caz devierea de la litera legii, or, decizia luată în mod discreționar, trebuie să fie una optimă, să corespundă finalității actului, sensului legislației în vigoare, principiilor generale ale dreptului intern și internațional, drepturilor și libertăților fundamentale ale omului, deci să corespundă scopului urmărit, care alcătuiește esența „dreptului discreționar”, a cărui realizare se efectuează cu respectarea principiilor legalității, oportunității și a echității.

Cu alte cuvinte, autoritatea publică posedă, o marjă discreționară, în măsura în care nu afectează de o manieră nejustificată drepturile fundamentale ale persoanei, adică decizia discreționară trebuie să fie una convenită, concluzie ce se desprinde, în special, din prevederile art. 137 alin. (1) din Codul administrativ, potrivit căruia autoritățile publice „trebuie” să acționeze cu bună-credință în limitele legal stabilite și cu respectarea scopului pentru care le-a fost atribuit dreptul.

În speța descrisă, autoritatea publică a ignorat în totalitate aceste cerințe legale: regulile de procedură au fost ignorate în totalitate; nu au fost analizate circumstanțele și faptele importante cazului iar decizia luată contravine cel mai grav scopului urmărit de lege și care este total disproporționată.

La fel, a făcut referire a faptul că potrivit actului administrativ contestat, contestația a fost declarată inadmisibilă, iar unicul argument, este că PP „Șansă” nu mai este subiect de depunere a contestației în temeiul art. 94 din Codul electoral, dat fiind că în baza Dispoziției CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023, toți candidații PP „Șansă” li s-a anulat înregistrarea, astfel pierzând calitatea de concurent electoral.

La caz, a considerat că organul ierarhic superior - Comisia Electorală Centrală, practic a repetat argumentele din actele contestate, a interpretat și aplicat eronat și abuziv prevederile legale, în contradicție cu circumstanțele de fapt și de drept.

În viziunea reclamantului acest argument este neîntemeiat, ilegal și în contradicție cu circumstanțele de fapt.

A atras atenția asupra faptului că în baza Hotărârii CEC nr. 1165 din 9 august 2023, PP „Șansă” a fost inclus în lista partidelor politice care au dreptul să participe la

alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023, la poziția 52. Această hotărâre nu este abrogată iar PP „Șansă” nu este exclus din listă.

A indicat că, potrivit art. 94 alin. (1) din Codul electoral, pot depune contestații și partidele politice care au dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art. 27 lit.g).

Astfel, a constatat că cel puțin luând act de aceste prevederi legale, organele electorale nu aveau niciun drept să considere PP „Șansă” ca subiect care nu are dreptul să depună contestații și să declare contestațiile inadmisibile, deoarece PP „Șansă” este inclus în lista de partide care participă la alegeri în temeiul hotărârii CEC nr. 1165 din 9 august 2023.

A considerat că argumentul CEC, precum că acest act pentru PP „Șansă” este cu efect consumat și nu se mai aplică pentru reclamant, este unul ilegal și total neîntemeiat.

Atât timp, cât nu există o hotărâre subsecventă a CEC de modificare a hotărârii nr. 1165 din 09 august 2023 de eliminare a poziției PP „Șansă”, nimeni nu poate constata efectul inaplicabil al acestui act față de reclamant, în al doilea rând, atrage atenția că Dispoziția CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a fost contestată în ordine de contencios administrativ, iar la moment se află în examinare în cadrul Curții de Apel Chișinău.

Astfel, la ziua de astăzi nu există o decizie definitivă și executorie cu privire la excluderea candidaților PP „Șansă” din alegeri. Deci statutul de subiect electoral nu a fost anulat, în consecință PP „Șansă” are toate drepturile de a depune contestații.

Mai mult ca atât, la ultimele ședințe ale CEC, PP „Șansă” a fost subiectul mai multor examinări, cu aplicarea diferitor sancțiuni în calitatea sa de subiect electoral, fapt confirmat prin actele CEC, în hotărârea CEC nr. 1550 din 08 noiembrie 2023, deja după adoptarea Dispoziției CSE, Comisia Electorală Centrală recunoaște explicit că PP „Șansă” mai deține calitatea de concurent electoral.

Argumentul CEC precum că prin dispoziția CSE s-au făcut derogări de la Codul electoral și art. 101 alin. (5) nu mai este aplicabil, este unul ilegal și abuziv. Prin dispoziția contestată CSE, nu s-au făcut derogări de la art. 101 din Codul electoral, iar însuși faptul sumării de către CSE a drepturilor unor organe electorale - această comisie s-a substituit acestora, astfel îi sunt direct aplicabile prevederile art. 101 alin. (5) Cod electoral.

Finalmente, a indicat că statutul de concurent electoral al PP „Șansă”, a trecut testul de control jurisdicțional la examinarea unui caz similar în cadrul Curții de Apel Chișinău. Astfel, candidatul la funcția de primar al s. Pitușca r. Călărași i-a fost anulată înregistrarea, iar instanța de fond a declarat acțiunea înaintată inadmisibilă din motivul pierderii calității de subiect electoral și neafectarea dreptului în baza art. 17 Cod administrativ. Atât organul electoral cât și instanța de judecată au motivat decizia, inclusiv în baza Dispoziției CSE nr. 92 din 3 noiembrie 2023 prin care a fost anulată înregistrarea tuturor candidaților PP „Șansă”.

Prin Decizia irevocabilă a Curții de Apel Chișinău din 09 noiembrie 2023 (dosar nr.3r-521/23 PIGD 2-23157242-02-3r-08112023), încheierea instanței de fond a fost casată cu remiterea cauzei spre rejudecare în fond, sunt în fața unei circumstanțe importante - existența faptului constatat al lucrului judecat.

A considerat că, în cazul în care este păstrată abordarea organelor electorale, va fi grav afectat principiul accesului la justiție și a unui proces echitabil și recurs efectiv garantat de art. 6 și 13 al CEDO.

În viziunea reclamantului nu poate fi vorba despre garantarea unui veritabil acces la justiție și asigurarea unor căi efective de atac (un remediu efectiv), dacă fără motive plauzibile din punct de vedere practic în cazul în care, din motive abuzive și nejustificate, un concurent electoral eliminat abuziv din alegeri și care contestă această decizie și continuă să se judece pe cale judecătorească, este limitat în dreptul său de a contesta pe cale administrativă și judecătorească acțiunile organelor electorale cu privire la drepturile sale electorale, cu privire la garantarea unor alegeri libere, etc.

Astfel, constată relevanța prevederilor internaționale menționate supra cu privire la cazul examinat. Or, refuzul de a examina în fond contestația și declararea acesteia inadmisibilă de toate organele electorale îngreșează dreptul la un proces echitabil, acces la justiție și recurs efectiv.

A indicat că, organul electoral era obligat să examineze contestația în fond odată cu procedura de confirmare/infirmare a alegerilor în circumscripția corespunzătoare, iar refuzul nejustificat impune anularea actului administrativ cu emiterea unei noi soluții de organul ierarhic superior.

Atrage atenția că eliminarea candidaților prin aplicarea ștampilei "Retras" s-a efectuat abuziv până la soluționarea contestațiilor depuse și contrar prevederilor art. 101 alin. (5) din Codul electoral, care prevede suspendarea de drept a oricăror hotărâri de acest gen.

A mai menționat că în ziua alegerilor, zeci de mii de cetățeni și alegători au fost lipsiți de dreptul fundamental de a alege candidatul preferat din partea PP „Șansă”, iar sute de candidați în fiecare circumscripție electorală au fost lipsiți de dreptul de a fi aleși. După cum s-a menționat supra candidații din partea partidului „Șansă”, reieșind din toate sondajele recente, autorizate de Comisia Electorală Centrală, aveau șanse incontestabile de a obține mandate de primar și consilieri.

Dat fiind eliminarea abuzivă din buletinul de vot al candidaților PP „Șansă”, constata că rezultatele alegerilor din 05 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare, sunt grav afectate și influențate. Or, în opinia reclamantului este evident faptul că dacă candidații „Șansă” rămâneau în buletinele de vot, atunci rezultatele alegerilor erau să fie total diferite.

Condițiile în care la 05 noiembrie 2023 în circumscripția corespunzătoare au fost eliminați abuziv din buletinul de vot candidații partidului „Șansă”, acest fapt a influențat direct rezultatele alegerilor, fapt ce a generat distribuirea incorectă a mandatelor.

În aceste circumstanțe, consiliul electoral de circumscripție are temeuri de fapt și de drept de a infirma alegerile în circumscripția corespunzătoare, conform competențelor revăzute la art. 174 din Codul electoral.

Organele electorale la eliminarea unui concurent electoral din buletine, s-au bazat pe un act administrativ abuziv și ilegal, act care nu are nimic cu procedurile electorale, emis de un organ care nu are astfel de competențe.

Prin acest act administrativ contestatarul/reclamantul este prejudecat grav și se

încalcă drepturile fundamentale la alegeri libere, este restrâns dreptul fundamental de a fi ales, este restrâns grav dreptul la libera exprimare, este discriminat în raport cu alți concurenți electorali, nu i se asigură condiții echitabile la o campanie electorală în conformitate cu principiile constituționale și Codul electoral.

A considerat că, prin aceste acțiuni, CSE și CEC au încălcat flagrant prevederile art. 6, art. 10, art. 11, art. 13, art. 14, art. 15 și art. 3 protocolul 1 al CEDO. precum și art. 2, art. 6, art. 32, art. 38, art. 41 și 54 din Constituția RM, Legea privind regimul stării de urgență, de asediu și de război, Codul electoral, depășindu-și grav competența.

A menționat că, la 24 februarie 2022 Parlamentul a adoptat hotărârea nr. 41 privind declararea stării de urgență. Motivul stării de urgență a fost declarat conflictul militar din țara vecină, pericolul securității regionale. Parlamentul a acordat competențe CSE reieșind din prevederile Legii nr. 212/2004 privind regimul stării de urgență, de asediu și de război. Aceste competențe au fost acordate în vederea soluționării problemelor stringente care reies exclusiv din situația care a generat instituirea stării de urgență.

La fel, a indicat că starea de urgență a fost prelungită de multe ori. Prin hotărârea nr. 274 din 21 septembrie 2023 Parlamentul, la solicitarea CSE și Guvernului iarăși a fost prelungită starea de urgență încă pentru 60 de zile. Potrivit notei informative și declarațiilor Prim-ministrului în plenul Parlamentului necesitatea prelungirii stării de urgență a fost dictată de ostilitățile militare din Ucraina, suprapunerea cu criza energetică, potențiala criză a refugiaților, fapte ce pot afecta securitatea națională. De asemenea s-a menționat că anterior atât Guvernul cât și CSE nu și-a depășit mandatul și nu a impus alte restricții ale drepturilor fundamentale, precum dreptul la întruniri etc. Nici în raportul CSE, nici în declarațiile Prim-ministrului din plen nu au fost oferite date și informații prin care s-ar constata anumite amenințări la securitatea națională generate de alegeri.

Potrivit competențelor CSE, atribuite prin art. 2 al hotărârii Parlamentului nr. 41/2022, Comisia nu a fost abilitată cu careva competențe în materie electorală sau gestionare a proceselor electorale.

Conform hotărârii nr. 274/2023 de prelungire a stării de urgență, Parlamentul expres a indicat la art. 6 că prezenta stare de urgență nu afectează organizarea și desfășurarea alegerilor pe teritoriul RM. Acest fapt înseamnă că unicele organe competente rămân a fi doar Comisia Electorală Centrală și organele electorale inferioare, care sunt perfect funcționale să administreze procesul. În aceste circumstanțe constată faptul că Comisia pentru Situații Excepționale și-a depășit grav competențele delegate de Parlament, implicându-se ilegal în procesul electoral din Republica Moldova și substituind organele electorale.

Potrivit Dispoziției nr. 92 din 3 noiembrie 2023 se fac derogări inadmisibile de la prevederile Codului electoral. Prin ignorarea tuturor procedurilor legale cu privire la sancționarea unui concurent electoral și anularea înregistrării acestuia, reclamantul este afectat grav și i se încalca drepturile fundamentale la alegeri libere și dreptul de a fi ales, principii garantate de jurisprudența națională și internațională.

Consideră că, CSE și-a depășit grav competența atribuindu-și ilegal competența Parlamentului de legiferare, anulând absolut nejustificat capitole întregi din Codul

electoral. De remarcat că, nici Legea nr. 212/2004, dar nici hotărârea Parlamentului nr. 41/2022 nu au acordat dreptul CSE de legiferare, de substituire a Parlamentului, de substituire a regulatorului principal în domeniul alegerilor - Comisia Electorală Centrală, autorități funcționale în totalitate

A opinat că CSE a fost abilitat să ia măsuri legate de depășirea stării de urgență, doar atât. Aceste măsuri se rezumă la problematica energetică, depășirea consecințelor fluxului de migrați din Ucraina și anumite măsuri economice generate de conflictul din țara vecină, nimic mai mult.

Or, nu există nicio urgență legată de riscuri s-au amenințări pentru securitatea statului, după cum se menționează în dispoziție, anume din partea reclamantului.

Acuzațiile aduse PP „Șansă” sunt de-a dreptul aberante și ridicole. Nu există niciun act juridic definitiv sau vreo sentință de judecată care ar stabili vinovăția reclamantului ca o entitate juridică colectivă în privința acelor grave acuzații aduse. Motivele legate de război hibrid și amenințări din partea Federației Ruse, sunt falsuri ordinare și care nu au nimic comun cu activitatea reclamantului care se ghidează strict de lege iar candidații acestuia participă în campanie electorală respectând principiile uni proces electoral corect și legal. După cum reiese din textul dispoziției, aceasta a fost adoptată în baza scrisorii nr. E/1 1772 din 03.11.2023 a Serviciului de Informații și Securitate (SIS).

De asemenea, din textul dispoziției reiese că, chipurile, au fost identificate acțiuni ale ”unor concurenți electorali, care atentează grav și într-o manieră ireversibilă asupra desfășurării neviciate a exercițiului electoral, prin alterarea masivă, la nivel național, a voinței libere a cetățenilor și utilizarea, în acest scop, a unor metode interzise de lege care nu corespund conceptului de desfășurare corectă a campaniei electorale”. Comisia continuă, invocând următoarele: ”Serviciul de Informații și Securitate a identificat activități de influențare a proceselor electorale pe tot teritoriul țării în scopul promovării intereselor statului străin-Federația Rusă-prin intermediul unui grup criminal organizat condus de cetățeanul Ilan Șor”. Comisia mai invocă că: ”...Serviciul de Informații și Securitate de comun cu Inspectoratul General de Poliție, Centrul Național Anticorupție și Procuratura Anticorupție a depistat și a documentat oferirea către Partidul Politic ”Șansă”, care participă la alegerile locale generale din 5 noiembrie 2023 și este controlat de Ilan Șor, a fondurilor financiare în proporții deosebit de mari, de proveniență externă și utilizarea acestora de către concurentul electoral contrar procedurilor stabilite de legislație, prin subminarea proceselor democratice, implicit cele electorale (fonduri care au fost utilizate de către concurentul electoral pentru finanțarea ilegală a campaniei electorale pe coordonatele de corupere politică a candidaților, coruperea alegătorilor și manipularea opiniei publice) ”.

Partidul Politic ”Șansă” categoric a respins insinuările Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și cele ale Serviciului de Informații și Securitate, ca fiind absolut false, deoarece ele se bazează pe niște informații care nu corespund atât circumstanțelor faptice ale cazului, cât și prevederilor legii.

Partidul Politic ”Șansă” consideră că atât Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, cât și Serviciul de Informații și Securitate, au dat dovada transformării lor în agenți electorali ai partidului de guvernământ, având un singur

scop - ajutarea acestuia să scape, prin înlăturarea din cursa electorală, de un concurent electoral, care se află în ascensiune, fiind susținut masiv de poporul Republicii Moldova.

Partidul Politic "Șansă" a constatat că anume Comisia pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova și Serviciul de Informații și Securitate au viciat iremediabil procesele democratice din Republica Moldova, transformând alegerile din 05 noiembrie 2023 într-o farsă, care grav afectează negativ exprimare liberă a voinței poporului.

Oricum ar fi, consideră că Dispoziția numită este arbitrară, ilegală și vădit contravine prevederilor Convenția pentru Apărarea Drepturilor Omului (Convenția Europeană a Drepturilor Omului).

Partidul Politic "Șansă" a declarat cu toată responsabilitatea că el nu promovează și niciodată nu a promovat interesele statului străin - Federația Rusă, așa cum invocă Comisia în dispoziția sa. Nici documentele statutare, nici cele programatice ale Partidului nu conțin așa deziderat. Nici la ședințele organelor de conducere ale Partidului sau la adunările membrilor săi niciodată nu s-a pus acest scop sau obiectiv. Nici Comisia, nici SIS, nu au prezentat careva probe pertinente, concludente, utile și veridice care ar fi dovedit acuzațiile grave, dar absolut nefondate, aduse la adresa partidului.

Aceste organe s-au limitat doar la a face niște declarații nefondate, de caracter general, abstract, care atestă lipsa de probe. Unicul interes promovat de Partidul Politic „Șansă” este interesul poporului Republicii Moldova, promovarea drepturilor omului, libertăților fundamentale, edificarea statului de drept.

La fel de falsă este motivarea privind controlul Partidului Politic „Șansă” de către Ilan Șor. Partidul Politic "Șansă" este oficial creat și legal înregistrat de organele competente ale Republicii Moldova. Partidul are propriul Președinte și propriile organe de conducere, care adoptă toate deciziile din numele Partidului. Ilan Șor nu intră în numărul conducătorilor Partidului. Dânsul este un lider neformal, care se bucură de mare respect din partea membrilor de partid, la fel cum Ilan Șor de bucură de un respect deosebit în rândurile poporului Republicii Moldova. Anume din aceste considerente Ilan Șor, în urma ultimului sondaj privind ratingul de încredere, a ocupat al doilea loc, imediat după Președinta Maia Sandu. Dar asta nu înseamnă că Ilan Șor controlează partidul. Această afirmație este un fals, care nu este confirmat de nicio probă. Oricum ar fi, Codul Electoral al Republicii Moldova (art.102 alin (5) nu conține așa temeii pentru anularea înregistrării subiectului electoral.

Cu referire la caracterul fals al motivării Dispoziției nr. 92 din 03 noiembrie 2023, referitoare la finanțarea din străinătate a partidului politic „Șansă” de către dl. Ilan Șor și comiterea actelor de corupție, indică că la fel ca și în cazurile precedente, Partidul Politic "Șansă" invoca caracterul fals al acestei motivări a Comisiei.

În primul rând menționează că, Codul Electoral al Republicii Moldova nu interzice finanțări din străinătate, cu condiția efectuării acestei finanțări de către un cetățean al Republicii Moldova. Prin urmare, chiar și în situații ipotetice de finanțare a partidului de către dl. Ilan Șor, aceasta finanțare ar fi fost legală, fiind direct permisă de Codul electoral.

Totuși, menționează că Partidul Politic „Șansă” neagă primirea finanțării din

străinătate, fie din partea dlui Ilan Șor, fie din partea oricărei alte persoane.

Organele competente ale Republicii Moldova nu au demonstrat cine, când, de la cine, unde, ce sume a primit. La fel cum nu au demonstrat că aceste acțiuni ipotetice au fost efectuate de către partid sau că ele fuseseră autorizate de către partid.

Organele competente ale statului nu au adus la cunoștința partidului sau conducerii acestuia probe pertinente, concludente, utile și veridice, care ar fi demonstrat că acceptarea ipotetică a finanțării ilegale este imputabilă întregului Partid Politic "Șansă" sau că cineva dintre candidații partidului a fost implicat în acte de corupție.

Partidului Politic "Șansă" nu i-a fost dată posibilitatea să se folosească de serviciile avocatului și să-și pregătească poziția de apărare.

Odată ce în urma activității Comisiei pentru Situații Excepționale au avut de suferit mai mult de 600 de candidați la funcția de primar și mai mult de 6000 de candidați la funcția de consilier, vinovăția cărora nu fusese nici constatată, nici măcar examinată, Partidul Politic "Șansă" constată că statul a aplicat în privința candidaților Partidului Politic "Șansă" o pedeapsă colectivă, neprevăzută de lege, fără a stabili legal fie vinovăția partidului ca o entitate politică, fie responsabilitatea fiecăruia dintre candidații partidului.

Cu privire la caracterul fals al motivării dispoziției nr. 92 din 3 noiembrie 2023, referitoare la manipularea opiniei publice, indică că după cum s-a mai menționat supra, Partidului Politic "Șansă", precum și candidaților acestui partid, printre altele li s-a imputat "manipularea opiniei publice".

A mai indicat că, nici Comisia, nici SIS, nu specifică în ce constă această "manipulare", nu este indicat cine a comis această manipulare, când, unde, în ce circumstanțe, nici partidului, nici candidaților acestuia nu le-a fost acordată posibilitatea să-și apere interesele legitime, să aibă acces la probe, să se bucure de serviciile avocatului sau să-și prezinte explicațiile. Nici la ședința Comisiei pentru Situații Excepționale reprezentanții partidului nu au fost invitați.

Toate acestea manifestă cu lux de amănunte că, sarcina Comisiei era scoaterea cu orice preț a Partidului Politic "Șansă" din cursa electorală, ci nu aflarea adevărului.

În aceste condiții și împrejurări, Partidul Politic "Șansă" invocă caracterul fals al motivării dispoziției nr.92 și în partea referitoare la "manipularea opiniei publice".

Chiar dacă de presupus că reprezentanții partidului își exprimau criticism în adresa partidului de guvernământ, acest criticism nicicum nu poate servi drept ternei pentru anularea înregistrării subiectului electoral din două considerente majore.

În primul rând, așa temei nu este prevăzut de art. 102 alin.(5) Cod Electoral. Iar, în al doilea rând, libertatea de exprimare este unul dintre pilonii de bază ai democrației moderne de tip european, fără de care democrația nu există și regimul se transformă într-o dictatură.

Anume din aceste considerente Convenția Europeană a Drepturilor Omului în art. 10 garantează tuturor cetățenilor Europei utilizarea acestui drept fundamental.

În prezentul caz, invocând acest argument, statul vădit a încălcat acest drept.

Cu privire la aspectul ce ține de încălcarea competenței, Codul Electoral nu prevede dreptul SIS sau Comisiei să inițieze procedura de anulare a înregistrării concurenților electorali.

Din această normă legală, este clar că competența asupra pronunțării referitor la anularea înregistrării concurenților electorali, aparține instanțelor de judecată.

În prezentul caz, decizând asupra anulării înregistrării concurentului electoral, Comisia pentru Situații Excepționale și-a asumat competențele instanței de judecată și, prin urmare, ar fi trebuit să activeze potrivit regulilor art. 6 din Convenția Europeană a Drepturilor Omului, garantând Partidului Politic "Șansă" respectarea tuturor drepturilor la un proces judiciar echitabil, garantate de acest articol. Ceea ce nu a avut loc.

Prin urmare, Partidul Politic "Șansă" consideră că atât lui, cât și candidaților acestuia, li s-au încălcat drepturile garantate de art. 6 din Convenția Europeană pentru Drepturile Omului.

Este de neimaginat de ce, instituțiile statului, dacă au anumite dubii sau probe de comiterea unor infracțiuni nu acționează respectând procedurile legale corespunzătoare potrivit legislației procesual penale și cu respectarea principiului de nevinovăție, principiului individualizării pedepsei, cu asigurarea unui proces contradictoriu și echitabil, unde fiecare să aibă dreptul la apărare. Consideră că în cazul în care autoritățile au depistat cazuri de corupere a alegătorilor sau finanțare ilegală, trebuiau să ia măsuri individuale pe fiecare caz în parte în baza probelor iar persoanele vinovate să fie trase la răspundere, în loc să investigheze fiecare caz separat, CSE împreună cu SIS au decis să eludeze toate procedurile legale posibile și să pedepsească, fără judecată, tot partidul cu tot cu acei cca 700 de candidați la funcția de primar și peste 9000 de candidați la funcția de consilieri locali și raionali.

În viziunea reclamantului CSE nu a avut niciun drept legal să se substituie organelor electorale. Este de remarcat faptul că în perioada electorală, toate contestațiile se examinează în regim urgent - maxim 3 zile dar nu mai târziu de ziua alegerilor. Astfel, în cazul în care existau probe concludente și temeuri juridice de anulare a unor candidați, atunci probele respective urmau să fie transmise către acele organe electorale care, potrivit competenței urmau să ia deciziile de rigoare, dar într-un proces individual și în baza unor criterii obiective. Astfel, nu era nevoie de nici o urgență și organ excepțional.

A menționat în acest sens că, argumentarea CSE în baza unor informații de la SIS cu privire la unele pretinse acțiuni de destabilizare, corupere sau implicare a factorilor externi, nu au nicio legătură cu PP „Șansă”. În afară de niște presupuneri și acțiuni provocatoare din partea unor oponenți politici nu există nicio probă, nemaivorbind de vreun act juridic definitiv în acest sens. Consideră că CSE nu a motivat nici un caracter excepțional al acestei măsuri, element obligatoriu în asemenea situații pentru a evita abuzurile autorităților și încălcarea drepturilor fundamentale ale omului.

Considera că CSE nu a motivat în ce măsură competențele ordinare ale executivului sau regulatorului electoral, sunt insuficiente pentru depășirea riscurilor presupuse și menționate în contextul situației de criză și în ce măsură derogarea de la lege și preluarea competențelor unui organ autonom poate compensa deficiența în discuție. Nu a existat nicio motivare care să reflecte standardul proporționalității, în privința restricțiilor privind dreptul de a fi ales, libertatea de expresie, dreptul la informare, drepturi violate din dispoziția contestată.

CSE practic în tot textul actului administrativ dă dovadă de părtinire și rea credință de neimaginat. Unicul principiu de care s-a ghidat CSE, este principiul prezumției de vinovăție. Fără nicio probă directă, doar în baza unor presupuneri din partea SIS, CSE a și emis deja rechizitoriul contra PP „Șansă”,

A mai menționat că anularea înregistrării este cea mai dură sancțiune electorală. Interpretarea și aplicarea prevederilor art. 102 alin. (5), trebuie să fie certă și accesibilă. Aceste norme se interpretează strict conform conținutului său și nu pot fi deduse și interpretate reieșind din propriile presupuneri ale unor realități. În caz contrar, sunt în fața unei discreții arbitrare inadmisibile din partea unei autorități publice.

Prin actul contestat, CSE de fapt a sancționat reclamantul pentru fapte care nu au nicio legătură cauzală cu alegerile propriu zise. Dar cel mai grav este că unica legătură cauzală stabilită dintre pârât și presupusele fapte ilegale sunt declarațiile publice, mesajele publice de susținere a unor proiecte pe viitor. Practic, reclamantul este sancționat pentru exercitarea dreptului la libera exprimare atât până la demararea campaniei electorale cât și după începerea campaniei electorale. În unele cazuri reclamantului i se atribuie unele fapte și acțiuni care nu au nicio legătură cu acesta iar în altele cauze este sancționat pentru că a făcut unele promisiuni electorale care le va îndeplini în viitor, dacă va fi ales.

A susținut că este pur și simplu incredibil și de neimaginat cum a reușit pârâtul să manipuleze și să inventeze fapte presupuse ilegale și legătura cu reclamantul, fără nicio probă directă sau indirectă, doar bazându-se pe percepții și deducții proprii, precum și pe unele informații false și abuzive din partea unor autorități de stat care sunt supuse politic unui concurent electoral.

În acest sens, dreptul la alegeri libere este strâns legat de alte două principii fundamentale protejate de Constituție și Convenția Europeană - dreptul la libera exprimare a opiniei și dreptul la libertatea de asociere. Nu pot exista alegeri libere dacă nu este posibil de a partaja liber idei și de a se asocia în vederea participării libere la alegeri.

Este evident că prin interzicerea unui cerc larg de persoane de a candida în cadrul alegerilor se încalcă nu doar dreptul de a fi ales dar și dreptul de asociere, or cel care nu poate candida nu poate nici să se asocieze cu un partid pe lista căruia să candideze. Astfel constată depășirea cadrului constituțional prevăzut la art. 41 din Constituție dar și la art. 11 din CEDO.

Partidul Politic "Șansă" este o organizație care practică activitatea politică, fiind susținută de zeci de mii de cetățeni ai Republicii Moldova.

În prezentul caz, Republica Moldova, limitând ilegal și arbitrar participarea Partidului Politic "Șansă" și candidaților acestui partid la alegerile locale din 5 noiembrie 2023, nu și-a îndeplinit obligațiunile ce reies din prevederile Art. 11 din Convenție, prin ce vădit a încălcat dreptul Partidului Politic "Șansă" și a candidaților acestuia la libera asociere.

Situația premisă de sancționare a Partidului Politic „Șansă” și eliminare a candidaților din alegeri, nu are suport factic, reprezentând o distorsionare deliberată a realității, orientate spre hărțuirea unui concurent electoral.

Prin dispoziția CSE a fost un abuz de drept veritabil, când un grup (CSE) a

urmărit direct distrugerea mai multor drepturi fundamentale protejate de Convenție - dreptul la libera exprimare, dreptul de asociere și alegeri libere.

Analizând prevederile menționate, reieșind din atribuțiile Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, prevăzute la art. 22 al Legii nr. 212 — XV din 24.06.2004 și în Regulamentul CSE aprobat prin Hotărârea de Guvern nr. 1340 din 04.12.2001, Comisia este creată pentru exercitarea unor măsuri menite să reducă riscul declanșării situației excepționale. Consideră că, în cazul emiterii Dispoziției nr. 92 se instituie restricții și îngărdiri inadmisibile a dreptului de a fi ales, libertatea de exprimare, libertatea de asociere, și altele.

Prin urmare, măsurile instituite de CSE nu urmăresc realizarea scopului creării acesteia și nu sunt rezonabile. Motiv pentru care, constată că dispoziția CSE dar și indicațiile ulterioare ale CEC nu puteau fi executate.

ENEMO își exprimă îngrijorarea referitor la decizia CEC cu privire la obligarea anulării înregistrării candidaților în 9 circumscripții electorale cu doar câteva zile înainte de alegeri. Decizia a fost luată de administrația electorală cu un timp limitat pentru a contesta decizia la instanțe și pentru a căuta o cale de atac adecvată. La caz, candidații PP „Șansă” practic nu au avut posibilitate să conteste decizia de excludere din cauza limitărilor de timp, Curtea de Apel Chișinău suspendând procesul de examinare după ce cazul a fost sesizat la Curtea Constituțională. Înregistrarea candidaților partidului Șansă în toată țara a fost anulată în baza unei rezoluții a Comisiei pentru Situații Excepționale cu două zile înainte de alegeri.

A relatat asupra faptului că, ENEMO consideră că decizia de anulare a înscrierii candidaților ar fi trebuit să fie luată de organele de gestionare a alegerilor și ar fi trebuit să se asigure dreptul de contestație. Intervenția CSE, un organism compus în majoritate din membri ai executivului, în dreptul de a candida la alegeri, ridică îngrijorări cu privire la implicarea executivului în procesul electoral.

Urmare celor expuse supra, în acest caz de grave încălcări ale legislației și principiilor internaționale, consideră că urmează a fi aplicate direct prevederile tratatelor internaționale și Legea Supremă a Republicii Moldova cu privire la garantarea dreptului la alegeri libere și dreptul de a fi ales.

A mai considerat că autoritatea pârâtă a adoptat un act administrativ contrar legii din următoarele motive.

Forma și conținutul actului administrativ contravine prevederilor imperative ale legii. La examinarea procedurii administrative contestatarul nu a fost invitat și audiat fiind încălcate drepturile procedurale, de a se apăra și a prezenta probe. Reclamantul a fost tratat de către autoritatea pârâtă cu dispreț, ură și prejudecată din motive politice, fapt ce violează principiul bunei credințe și imparțialității. Prin declararea contestației inadmisibile, autoritatea pârâtă, contrar prevederilor legale și circumstanțelor de fapt, a limitat dreptul reclamantului la un proces echitabil, acces la justiție, la un recurs efectiv și la dreptul de a cere restabilirea dreptului vătămat.

În condițiile în care nu toți concurenții electorali au avut posibilitate de a participa la alegeri, iar alegătorii nu au putut exprima liber votul, consideră că rezultatele alegerilor au fost influențate grav cu distribuirea incorectă a mandatelor. Aceste circumstanțe sunt suficiente pentru a infirma alegerile locale în circumscripția corespunzătoare.

Astfel, președintele Partidului Politic „Șansă”, Alexei Lungu a solicitat în instanță anularea hotărârii CECE Anenii Noi nr. 4 nr. 23/1 din 07 noiembrie 2023, obligarea CECE Anenii Noi nr. 4 să examineze contestația în fond și să infirme rezultate alegerilor generale locale în circumscripția electorală raională Anenii Noi nr. 4; obligarea CECE Anenii Noi nr. 4 să solicite Comisiei Electorale Centrale aplicarea prevederilor art. 176 din Codul electoral și declararea alegerilor locale nule în această circumscripție electorală.

Prin hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul central, acțiunea înaintată de PP „Șansă”, a fost respinsă ca neîntemeiată.

Nefiind de acord cu această hotărâre, la 15 noiembrie 2023, PP „Șansă” a contestat-o cu apel, solicitând admiterea apelului, casarea hotărârii contestate și pronunțarea unei noi hotărâri de admitere a acțiunii depuse.

Prin decizia din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău a fost admis, din alte motive, apelul declarat de către Partidul Politic „Șansă”, casată integral hotărârea din 15 noiembrie 2023 a Judecătoriei Anenii Noi, sediul central și emisă o nouă decizie sub formă de încheiere prin care acțiunea a fost declarată inadmisibilă.

Pentru a decide inadmisibilitatea acțiunii instanța de apel a reținut că, prin hotărârea CEC nr. 1108 din 04 iulie 2023, a fost stabilită data alegerilor locale generale pentru 05 noiembrie 2023.

Prin hotărârea CEC nr. 1165 din 09 august 2023, a fost aprobată lista partidelor politice, înregistrate la ASP, care au dreptul să participe la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, PP „Șansă” fiind inclus în listă la poziția nr. 52.

Prin Dispoziția nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a CSE a R. Moldova, s-a anulat înregistrarea concurenților electorali desemnați de către PP „Șansă” în cadrul alegerilor locale generale din 05 noiembrie 2023.

Prin hotărârea CEC nr. 1543 din 03 noiembrie 2023 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 03 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, s-a dispus că: Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea PP „Șansă”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „RETRAS” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea PP „Șansă”. Se va aduce la cunoștința publică, informația privind anularea concurenților electorali înregistrați de PP „Șansă” și s-a dispus retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Astfel, instanța de apel a reținut prevederile art. 207 din Cod administrativ, potrivit căruia acțiunea în contencios administrativ se declară inadmisibilă în special când:

a) există o hotărâre judecătorească definitivă cu privire la un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept;

b) există o încheiere judecătorească prin care s-a dispus încetarea procesului în legătură cu faptul că reclamantul a renunțat la acțiune sau și-a retras acțiunea într-un litigiu între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeuri de drept sau că între părți s-a încheiat o tranzacție de împăcare;

- c) la aceeași sau la altă instanță de judecată se examinează o acțiune între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;
- d) acțiunea a fost depusă după expirarea termenului prevăzut la art.209;
- e) reclamantul nu poate revendica încălcarea, prin activitatea administrativă, a unui drept în sensul art.17;
- f) nu sunt întrunite condițiile prevăzute la art.208;
- g) acțiunea a fost depusă de o persoană fără împuterniciri în acest sens;
- h) cererea de chemare în judecată nu corespunde cerințelor prevăzute la art.211 alin.(1) și (2) și art.212 alin.(1) și reclamantul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de instanța de judecată. Declararea acțiunii ca inadmisibilă în baza temeiurilor specificate la alin.(2) lit. a) – e) exclude posibilitatea adresării repetate în judecată a aceluiași reclamant cu aceeași acțiune.

Din analiza acestor prevederi legale, instanța de apel a concluzionat că admisibilitatea acțiunii în contencios administrativ, în special, nu se limitează doar la temeiurile menționate ci urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeiuri concludente și serioase.

Instanța de apel a relevat că, sintagma „în special”, denotă caracterul neexhaustiv al temeiurilor de inadmisibilitate a acțiunii și în același timp oferă un drept exclusiv al judecătorului de a filtra acțiunile în contencios administrativ, inclusiv sub aspectul verificării obiectului acțiunii în contencios administrativ, și anume, dacă actul contestat, cade sub incidența Codului administrativ.

Instanța de apel a menționat că, reglementări similare cu privire la admisibilitate, la caz a contestațiilor, sunt stipulate la art. 93 Cod electoral, ce stabilesc că: organele electorale verifică din oficiu dacă sunt întrunite condițiile pentru admisibilitatea contestației. Dacă este inadmisibilă, contestația se declară ca atare prin hotărâre a organului electoral.

Contestația se declară inadmisibilă, în special, când:

- a) a fost depusă de un alt subiect decât cel stabilit la art.94 alin.(1) și (2) sau de o persoană fără împuterniciri în acest sens;
- b) nu a fost respectată procedura de examinare a cererii prealabile;
- c) a fost depusă după expirarea termenului prevăzut de prezentul cod;
- d) nu corespunde cerințelor de formă și conținut, iar contestatarul nu a înlăturat neajunsurile în termenul stabilit de organul electoral;
- e) contestatarul nu poate revendica încălcarea drepturilor sale electorale, cu excepția contestațiilor depuse în condițiile art.91 alin.(1) lit. d) și alin.(6);
- f) există o hotărâre cu privire la un litigiu electoral între aceleași părți, cu același obiect și pe aceleași temeiuri de drept;
- g) a fost depusă concomitent la un alt organ electoral, o altă autoritate competentă sau în instanța de judecată, în condițiile art.99.

La rândul său, art. 94 alin. (1), (2), (3) Cod electoral prevede că, în calitate de subiect al contestației poate fi alegătorul, candidatul desemnat, grupul de inițiativă, blocul electoral, concurentul electoral sau participantul la referendum, care revendică încălcarea drepturilor sale legitime prevăzute de prezentul cod și de alte acte normative în domeniul electoral. Pot depune contestații și partidele politice care au

dreptul de a participa la scrutin în condițiile stabilite de art.27 lit. g).

Raportând prevederile legale la circumstanțele cauzei, instanța de apel a evidențiat că, la 03 noiembrie 2023, în vederea respectării Dispoziției nr. 92 a Comisiei pentru Situații Excepționale a Republicii Moldova, Comisia Electorală Centrală a emis hotărârea nr. 1543 „Cu privire la dispoziția nr. 92 din 3 noiembrie 2023 a CSE a Republicii Moldova”, prin care a hotărât: Consiliile electorale de Circumscripție și birourile electorale ale secțiilor de votare vor revoca hotărârile ce vizează confirmarea reprezentanților în cadrul acestora și a persoanelor de încredere ale concurenților electorali din partea PP „Șansă”. Birourile electorale ale secțiilor de votare sau, după caz, consiliile electorale care îndeplinesc atribuțiile biroului electoral al secției de votare vor aplica ștampila cu mențiunea „RETRAS” în toate buletinele de vot, în dreptul tuturor concurenților electorali din partea PP „Șansă”. Se va aduce la cunoștința publică, informația privind anularea concurenților electorali înregistrați de PP „Șansă” și s-a dispus retragerea listelor de candidați făcute publice la sediul biroului electoral al secției de votare.

Astfel, instanța de apel a punctat că în urma anulării înregistrării tuturor candidaților PP „Șansă” la alegerile locale generale din 05 noiembrie 2023, ultimul nu mai deține statut de concurent electoral și nici nu poate să-l obțină în cadrul scrutinului în cauză, din motiv că termenul legal stabilit pentru înregistrarea candidaților a expirat, respectiv partidul politic vizat nu mai poate participa la alegerile locale generale din 2023. Iar, odată cu pierderea calității de concurent electoral, subiectul în cauză nu poate pretinde încălcarea drepturilor electorale vătămăte, inclusiv revindecarea acestora în cadrul procedurii administrative electorale, ceea ce denotă caracterul inadmisibil al revindecărilor din acțiune.

În asemenea circumstanțe, instanța de apel a concluzionat că, acțiunea în contencios administrativ nu întrunește condițiile procedurale pentru a fi apreciată ca fiind admisibilă și instanța de fond greșit a purces la examinarea și soluționarea fondului cauzei, deoarece chestiunile de procedură preced fondul acțiunii în contencios administrativ.

La 19 noiembrie 2023, ora 14:16 (prin intermediul poștei electronice), Partidul Politic „Șansă”, a declarat recurs împotriva deciziei din 17 noiembrie 2023 a Curții de Apel Chișinău, solicitând aplicarea directă al art. 6, 10 din Convenție, art. 3 din Protocolul 1 al Convenției, casarea deciziei instanței de apel cu emiterea unei noi hotărâri prin care acțiunea să fie admisă.

În motivarea recursului a redat temeiurile de fapt și de drept din acțiune și din cererea de apel. Suplimentar, a menționat că prin declararea acțiunii ca inadmisibilă, instanța și autoritatea pârâtă au limitat dreptul Partidului Politic „Șansă” la un proces echitabil, acces la justiție, la un recurs efectiv și la dreptul de a cere restabilirea dreptului vătămăte. Recursul a fost întemeiat în baza prevederilor art. 245¹ alin. (1) lit. b), d) din Codul administrativ.

Conform art. 245 din Codul administrativ, recursul se depune la Curtea Supremă de Justiție în termen de două luni de la pronunțarea hotărârii sau a deciziei motivate, dacă legea nu stabilește un alt termen.

Totodată, potrivit art. 2 alin. (2) din Codul administrativ, anumite aspecte ce țin de activitatea administrativă privind domenii specifice de activitate pot fi

reglementate prin norme legislative speciale derogatorii de la prevederile prezentului cod numai dacă această reglementare este absolut necesară și nu contravine principiilor prezentului cod.

În conformitate cu art. 95 alin. (1) din Codul electoral, în perioada electorală, termenul general de depunere a contestațiilor este de 3 zile, care se calculează începând cu ziua următoare zilei în care a fost săvârșită acțiunea, a fost identificată inacțiunea sau a fost adoptată hotărârea.

Alineatul (8) al aceluiași articol stipulează că înaintarea acțiunilor în contencios administrativ, precum și exercitarea căilor de atac împotriva actelor judecătorești se efectuează în termenul stabilit la alin. (1).

Dispozitivul deciziei Curții de Apel Chișinău a fost pronunțat public la 17 noiembrie 2023. Potrivit înscrisurilor anexate la materialele cauzei, decizia instanței de apel a fost notificată reprezentanților ambilor părți, în aceeași zi, la 17 noiembrie 2023, ora 16:39 (f.d. 140).

Astfel, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție consideră că, în speță, calea de atac în ordine de recurs a fost demarată în interiorul termenului legal, întrucât cererea de recurs a fost depusă la 19 noiembrie 2023, ora 14:16.

Examinând temeiurile invocate în recursul depus de Partidul Politic „Șansă”, în raport cu materialele cauzei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție îl consideră inadmisibil, din următoarele motive.

În conformitate cu art. 245¹ alin. (1) și (3) din Codul administrativ, recursul este admis dacă: a) interpretarea legii din hotărârea sau decizia contestată este contrară jurisprudenței uniforme a Curții Supreme de Justiție; b) prin admiterea recursului, se schimbă sau se consolidează jurisprudența Curții Supreme de Justiție; c) hotărârea sau decizia vizează drepturile persoanei care nu a fost atrasă în proces; d) hotărârea sau decizia este arbitrară sau se bazează în mod determinant pe aprecierea vădit nerezonabilă a probelor; e) a fost admis neîntemeiat un apel introdus tardiv; f) instanța nu a fost compusă potrivit legii sau hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Aprecierea probelor dată de prima instanță și instanța de apel este obligatorie pentru instanța de recurs, cu excepția cazului în care se invocă temeiul de la alin. (1) lit. d) sau a cazului în care Curtea Supremă de Justiție examinează cauza după trimitere la rejudecare. La examinarea recursului într-o cauză care a fost trimisă anterior la rejudecare pot fi prezentate probe noi dacă acestea au fost restituite nejustificat sau nu au fost reclamate de către instanța de judecată contrar prezentului cod.

În sensul art. 246 alin. (1) din Codul administrativ, Curtea Supremă de Justiție examinează din oficiu admisibilitatea cererii de recurs. Dacă recursul este inadmisibil, completul din 3 judecători adoptă o încheiere irevocabilă. Încheierea privind inadmisibilitatea recursului, care conține sumar faptele cauzei, motivele și temeiul inadmisibilității, se publică pe pagina web oficială a Curții Supreme de Justiție și se comunică părților. Alineatul (2) al aceluiași articol statuează la lit. a¹) că, recursul se declară inadmisibil în special când nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹.

Din analiza acestor prevederi, rezultă că admisibilitatea/inadmisibilitatea

recursului, în special, urmează să însușească în condițiile Codului administrativ exercitarea efectivă a unui control de legalitate, veritabil bazat pe temeuri concludente și serioase. Astfel, normele pre citate oferă un drept exclusiv al instanței de recurs de a filtra cererile de recurs care nu prezintă o motivare suficient de serioasă.

În această ordine de idei, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție reține că, Codul administrativ dezvoltă nu doar caracterul nedevelopat al recursului, dar și cerința de seriozitate a cererii din perspectiva invocării unor veritabile și esențiale încălcări de drept procedural și material capabile să răstoarne deciziile instanței de apel contestate sau, după caz, hotărârile Curții de Apel ca primă instanță într-o eventuală examinare în fond și invocare *ex officio* a erorilor de drept.

Completul Curții Supreme de Justiție notează că pentru a trece testul de admisibilitate, cererea de recurs trebuie să conțină o motivare convingătoare și întemeiată în condițiile nominalizate mai sus. În consecutivitate, motivarea cererii de recurs în circumstanțele expuse se referă la formalitățile pe care trebuie să le întrunească cererea în vederea rezistării testului și filtrului de admisibilitate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție atestă că motivele de casare, invocate în recurs de către Partidul Politic „Șansă”, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ, deoarece se referă la dezacordul recurentului cu soluția pronunțată de către Curtea de Apel Chișinău, respectiv nu constituie temei de casare a hotărârii recurate.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție menționează că recursul depus de Partidul Politic „Șansă” conține obiecții de fapt și de drept similare celor expuse în acțiunea depusă și în cererea de apel împotriva hotărârii primei instanțe, care au fost analizate de către Curtea de Apel Chișinău, fiind apreciate corespunzător.

În consecință, nu există aparența unei încălcări a dreptului recurantei la soluționarea tuturor argumentelor cu privire la judecarea cauzei în instanța de apel, în modul în care este garantat de art. 6 § 1 al Convenției.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție notează faptul că dezvoltarea recursului trebuie să cuprindă o motivare corespunzătoare, în sensul arătării cu claritate a acelor critici, care sunt de natură a învedera netemeinicia hotărârii/deciziei și care se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 245¹ din Codul administrativ. Nu este suficientă simpla expunere a circumstanțelor faptice ale cauzei, fiind necesară motivarea recursului cu indicarea motivelor de netemeinicie pe care se bazează, precum și dezvoltarea lor. Motivarea recursului însemnând nu doar exprimarea nemulțumirii față de actul de dispoziție pronunțat în apel, ci expunerea tuturor motivelor pentru care, din punctul de vedere al părții, instanța a pronunțat o hotărâre neîntemeiată. Recursul nu se poate limita la o simplă indicare a textelor de lege, ci implică determinarea greșelilor imputate Curții de Apel Chișinău și o minimă argumentare a criticii în fapt și în drept, precum și indicarea probelor pe care se bazează aceste critici.

Simpla trimitere la un text de lege, fără explicarea pretensei interpretări și/sau aplicării eronate a prevederilor legale de către Curtea de Apel Chișinău, nu echivalează cu un argument. Dacă ar proceda la examinarea unei asemenea pretenții argument, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție s-ar substitui autorului recursului,

fapt care ar echivala cu un control efectuat din oficiu.

Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție accentuează că admisibilitatea recursului trebuie privită și în contextul rolului și funcției legale a instanței judecătorești supreme care constă, în special, în asigurarea și interpretarea uniformă a legilor la examinarea cauzelor de contencios administrativ. Astfel, motivarea oricărei cereri de recurs trebuie să țină cont pentru a trece filtrul de admisibilitate și a avea succes, de aceste însușiri de ordin legal fundamental.

În acest sens, în jurisprudența sa constantă, CtEDO statuează că dreptul de acces la instanțe nu este absolut. Există limitări implicit admise [Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85). Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că modul de aplicare a articolului 6 procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective, urmând de ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (Botten v. Norway, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-1, p. 141, § 39). La fel, conform jurisprudenței CtEDO, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (a se vedea Helmers c. Suediei 09 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În circumstanțele menționate, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a declara inadmisibil recursul depus de Partidul Politic „Șansă”.

În conformitate cu art. 98 alin. (1) pct. 4) din Codul electoral, art. 230, 246 alin. (1) și (2) lit. a¹) din Codul administrativ, Completul de judecată al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul depus de Partidul Politic „Șansă”, se declară inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președinte,
judecător

Aliona Miron

Judecători

Mariana Pitic

Diana Stănilă